

TOIMINTAKERTOMUS 2015

1. YHDISTYKSEN HALLINTO

Toimihenkilöt

Astila Piia, SATSHP	Rahastonhoitaja
Laitinen Petri	Sihteeri, OTO-tiedottaja
Krogerus Sinikka, KSSHP	Savuton sairaala-koordinaattori
Luhta Reetta-Maija, EPSHP	Savuton sairaala-koordinaattori
Eeva Häkkinen, Kangasniemen kunta	Migrant Friendly-koordinaattori

Hallituksen jäsenet

Bots Sinikka, HUS	Puheenjohtaja
Hätönen Heli, STM	HPH- koordinaattori
Hallman-Keiskoski Maria	KSSHP
Kejonen Pirjo	PPSHP
Kokko Simo	PSSHP
Kortteisto Tiina, PSHP	varapuheenjohtaja
Nieminen Marika	SATSHP
Pesonen Karita	Raahen seudun hvky
Pohjola Minna	VSSHP
Päivärinne Marita	Salon terveystakeskus

Hallituksen varajäsenet

Alatalo Minna	Raahen seudun hvky
Järvi Leea	PPSHP
Kuiri Senja	ESSHP
Pikkarainen Saara	Kainuun terveydenhuollon ky
Pölonen Auli	PSHP
Salmela Susanne	Vaasan shp
Virtanen Raija	Forssan seudun hvky
Ylitörmänen Tuija	Imatran kaupunki

Toiminnantarkastajat

Tero Mäkiranta, Satakunnan shp
Sari Törölä, Satakunnan shp

Varatoiminnantarkastajat

Jaakko Pihlajamäki, Etelä-Pohjanmaan shp
Kari Suoverinaho, Etelä-Pohjanmaan shp

Kirjanpitäjä

Susanna Peltomaa-Haapaniemi, Satakunnan shp / Tarja Luontola

2. JÄSENORGANISAATIOT

Varsinaiset jäsenet

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Forssan seudun terveydenhuollon kuntayhtymä
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Imatran kaupunki
JIK- peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä
Jämsän seudun terveydenhuollon kuntayhtymä
Kainuun sairaanhoito- ja erityishuoltopiiri
Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoito- ja peruspalvelukuntayhtymä
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä
Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveisyhtymä
Raahen seudun hyvinvointi kuntayhtymä
Salon terveyskeskus
Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Vaasan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Kannatusjäsenorganisaatiot

Mikkelin ammattikorkeakoulu
Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu sosiaali- ja terveysalan yksikkö
Seinäjoen ammattikorkeakoulu sosiaali- ja terveysalan yksikkö
Jyväskylän ammattikorkeakoulu sosiaali- ja terveysala
Kangasniemen kunta
Kouvolan kaupunki
Kotkan kaupunki
Haminan kaupunki
Pyhtään kunta
Miehikkälän-Virolahden kunta

3. KOKOUKSET

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin Helsingissä 19.3.2015.

Hyväksyttiin toimintasuunnitelma sekä tulo- ja menoarvio. Jäsenmaksut päätettiin pitää ennallaan. Jäsenmaksu on 800 € jäsenorganisaatioilta, joiden alueella väestöä

vähintään 100 000 asukasta, ja 500 € jäsenorganisaatioilta, joiden alueella väestön määrä jää alle 100 000 asukasta. Kannatusjäsenmaksu on 100 €.

STESO:n hallitus kokoontui toimintakauden aikana kolme kertaa:

- 1) 15.1.2015 Helsingissä
- 2) 19.3.2015 Helsingissä verkostopäivien yhteydessä
- 3) 27.8.2015 Lempäälässä Kesäkoulun yhteydessä

Lisäksi pidettiin yksi etäkokous 1. – 4.6.2015, jossa käsiteltiin kesäkokouksen ohjelmaa, yhdistyksen toiminnan kehittämistä, standardien logon uudistamista ja hyväksyttiin Kotkan kaupunki kannatusjäseneksi.

4. STESON TOIMINNAN PAINOPISTEET

4.1. Toimintasisällön laatu

STESOn toiminta jäsenyytensä seuraavasti:

- HPH –standardien käyttöönotto jäsenorganisaatioissa
- Terveyslähtöisyyden (salutogeneesin) integrointi osaksi päivittäistä toimintaa
- Hyvien käytäntöjen jakaminen jäsenorganisaatioiden kesken

Verkostotapaaminen 2015 Helsingissä 19. – 20.3.2015

HUS isännöi yhdistyksen verkostotapaamisen Helsingissä. Verkostotapaamisen teemana oli terveyttä edistävä yhteistyö tulevassa sotessa. Puhujiin kuuluivat mm. peruspalveluministeri Susanna Huovinen ja professori Hanne Tonnesen WHO-CC:stä Kööpenhaminasta.

Kesäkoulu 2015 Lempäälässä

Kesäkoulussa pääpaino oli toimintasuunnitelman päivittämisessä ja strategisten painopistealueiden määrittämisessä. Menetelmänä käytettiin learning caféta. Asiantuntija-alustajina olivat Harri Vertio ja Simo Kokko.

Kesäkoulun yhteydessä järjestettyyn perehdytykseen ei tällä kertaa osallistujia ollut. Kesäkouluun osallistui yhteensä 18 henkilöä 12 eri organisaatiosta.

4.2. Yhteistyötahot

Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot ry kuuluu kansainväliseen WHO Network of Health Promoting Hospitals and Health Services (HPH) -verkostoon. STESOn jäsenorganisaatiot kuuluvat yhdistyksen kautta HPH -verkostoon. Yhdistyksen HPH koordinaattori, Heli Hätönen, jatkaa tiivistä yhteistyötä kansainvälisen

organisaation kanssa huolehtien verkostojen välisestä tiedonkulusta. Kansainvälinen yhteistyö mahdollistaa osallistumisen monikansalliseen kehittämistoimintaan.

Savuton sairaala -toiminta

Savuton sairaala koordinaattoreina ovat toimineet Sinikka Krogerus ja Reetta-Maija Luhta. Sinikka Krogerus osallistui Oslon ENSH kokoukseen 10–11.6.2015 ja kertoi siellä Suomen sairaaloiden savuttomuustilanteesta ja Savuton Suomi asiantuntijaryhmän toiminnasta. ENSH standardit uusittiin ja käännettiin suomeksi vuoden 2015 aikana. Lisäksi on osallistuttu Savuton Suomi 2030 tupakasta vieroituksen asiantuntijaryhmän toimintaan. Reetta-Maija Luhta kokosi 14 jäsenorganisaation Savuton sairaala itsearviointin tulokset. Tupakoimattomana leikkaukseen hoitomalli oli otettu vuonna 2015 käyttöön kahdessa sairaanhoitopiirissä (Liite 1).

Eeva Häkkinen koordinoi Suomessa kansainvälisen Migrant Friendly and Culturally Competent Health Care –verkoston tasa-arvo standardien kehittämisen ja pilottiprojektia. Task Force Migrant Friendly and Culturally Competent Health Care (TF MFCCH) –verkosto on osa WHO:n Health Promoting Hospitals organisaatiota. Verkostossa on kehitetty standardit maahanmuuttajien, pakolaisten sekä muilla tavoilla haavoittuvien ihmisryhmien hoidon ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Standardeissa otetaan kantaa mm. terveyden tasa-arvoon, oikeudenmukaisuuteen ja osallisuuteen, jotka usein ovat heikentyneet erilaisesta kulttuuritaustasta peräisin olevien ihmisten terveydenhuollossa. Standardien kehittämistyö on aloitettu joitakin vuosia sitten.

Osallistuminen kansainvälisiin kongresseihin, kokouksiin ja työryhmiin

- STESOn jäsenorganisaatioiden edustajista Tiina Kortteisto, Maarit Varjonen-Toivonen, Maria Hallman-Keiskoski, Sari Laanterä ja HPH-koordinaattori Heli Hätönen sekä Savuton sairaala -koordinaattori Sinikka Krogerus ja Migrant friendly -koordinaattori Eeva Häkkinen osallistuivat 23rd International Conference on Health Promoting Hospitals and Health Service tapahtumaan Oslossa.
 - Konferenssissa oli STESO:n jäsenorganisaatioilta neljä esitystä: Savuton sairaala koordinaattori, Migrant Friendly koordinaattori, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ja Keski-Suomen sairaanhoitopiiri.
- Savuton sairaala-koordinaattori Sinikka Krogerus osallistui ENSH -kokoukseen Barcelonassa sekä ENSH –verkoston etäkokouksiin.
- MFCCH -verkoston kokous (Eeva Häkkinen) Bolognassa ja Brysselissä.

4.3. Viestintä

Viestinnän toimeenpanosuunnitelman mukaisesti vuoden 2015 aikana jatkettiin yhdistyksen verkkosivujen uudistamista. Sivut löytyvät osoitteesta www.steso.fi. Sivuja päivittää yhdistyksen sihteeri.

Syksyn 2015 aikana on täydennetty sivujen sisältöä ajanmukaiseksi ja toteutettu kilpailutus yhdistyksen yleisilmeen raikastamiseksi. Toimintasuunnitelmaa päivitettäessä viestinnän kehittäminen otettiin yhdeksi strategiseksi painopistealueeksi.

4.4. STESO verkoston kasvu ja jäsenistö

STESO:sta ei eronnut jäseniä vuoden 2015 aikana. Jäseneksi liittyi Haminan terveyskeskus ja kannatusjäseneksi liittyi Kotkan kaupunki.

5. TALOUS

Vuonna 2015 yhdistyksen meno olivat yhteensä 13 704,15 € ja tulot 15 700,00 €. Tilikauden tulos oli ylijäämäinen 1 913,66 €. Internet-sivujen uudistaminen aloitettiin loppuvuodesta 2014 ja asiantuntijatyön ostopalvelu (noin 2500€) laskutetaan seuraavalla tilikaudella.

Tilanteessa 31.12.2015 yhdistyksellä oli OP- Yrityslaina Prima -rahastossa 15 097,39 € ja pankkitilillä 20 157,24 €, eli yhteensä varoja oli tilikauden vaihtuessa 35 254,63 €.

6. JÄSENOrganisaatioiden TOIMINTA

ETELÄ-SAVON SAIRAANHOITOPiIRIN TERVEYDEN EDISTÄMISEN TOIMINTAKERTOMUS 2015

1) Toiminnan sisällön laatu

Terveyden edistämistä toteutetaan Etelä-Savon sairaanhoitopiirissä monitasoisesti ja moniammatillisesti sairaanhoitopiirin hoitotyön strategian mukaisin painotuksin.

Alueellisen terveyden edistämisen työryhmä koordinoi Etelä-Savon sairaanhoitopiirin jäsenkunnissa toteutettavaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Etelä-Savon sairaanhoitopiirin sisäisen terveyden edistämisen työryhmä puolestaan koordinoi organisaation sisällä toteutettavaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Vuoden 2015 painopisteet oli tupakoimattomuuden edistäminen

- erityisesti tupakoimattomana leikkaukseen -mallin valmistelu
- tupakkatestien käytön edistäminen
- päivitettyjen nikotiinikorvaushoitosuosittelujen käytön edistäminen

Yksiköissä terveyden edistämisen yhdyshenkilöt jalkauttivat toimintaa käytäntöön ja toivat työryhmälle tietoa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvistä koulutus- ja tukitarpeista.

2) Yhteistyötahot

Keskeisinä yhteistyötahoina ovat olleet alueellinen terveyden edistämisen työryhmä ja päättäneen Tervis-hankkeen toimijat. Lisäksi järjestettyjen koulutusten osalta on ollut useita yhteistyökumppaneita.

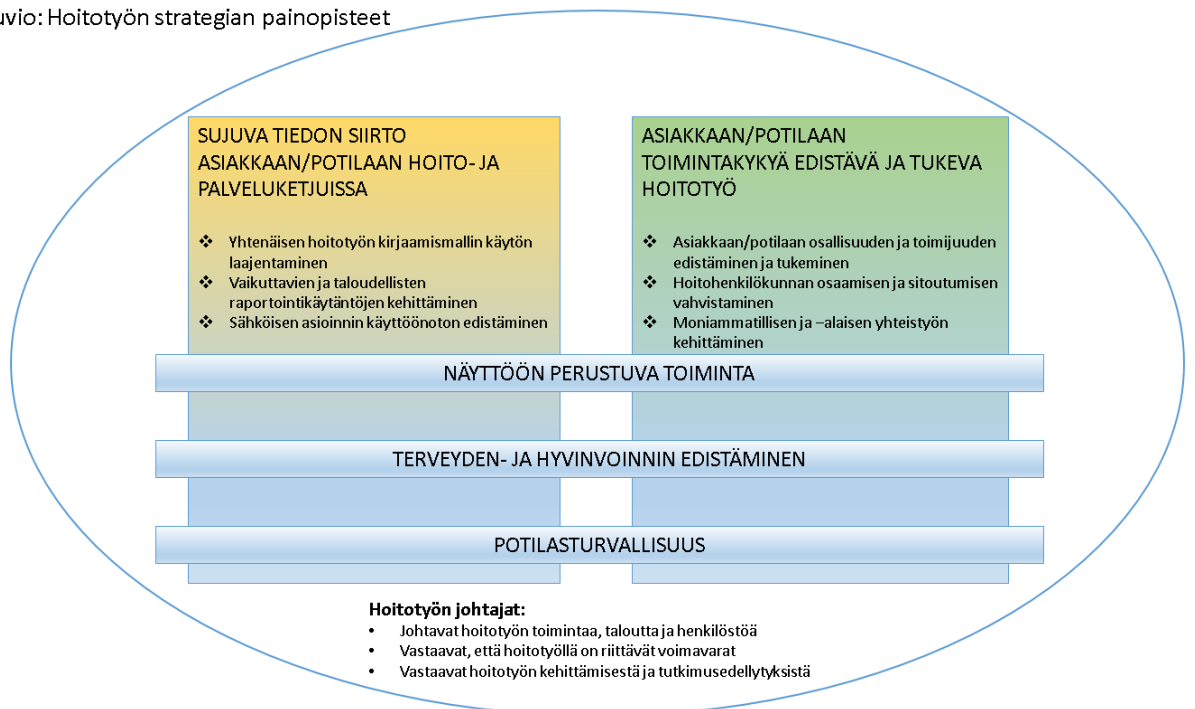
3) Viestintä

Terveyden ja hyvinvointiin liittyvää viestintää toteutettiin työryhmien jäsenten ja terveyden edistämisen yhdyshenkilöiden kautta (alueellinen ja Esshp:n sisäinen terveyden edistämisen työryhmä). Ryhmien ja yhdyshenkilökokouksista laadittiin muistiot.

a) Näkemys, kuinka terveyden edistäminen näkyy jäsenorganisaation strategisessa suunnittelussa ja omissa toimintakertomuksissa

Etelä-Savon hoitotyön strategia pohjaa sairaanhoitopiirin strategiaan. Hoitotyön strategian painopisteisiin sisältyy terveyden- ja hyvinvoinnin edistäminen.

Kuvio: Hoitotyön strategian painopisteet

Etelä-Savon sairaanhoitopiirissä laaditaan vuosittain terveyden edistämisen toimintakertomus, jossa on kuvattu sekä Etelä-Savon sairaanhoitopiirin että alueen kuntien terveyden edistämisen toiminta.

b) Kolme eteenpäin mennyttä asiaa ja kolme kehittämisen kohdetta terveyden edistämisen osalta

Edistymiset:

- Etelä-Savon hoitotyön strategia päivitettiin. Strategiassa nousee vahvasti terveyden- ja hyvinvoinnin kehittäminen
- Toteutettiin Etelä-Savon sairaanhoitopiirin organisaation sisäinen ja alueen kuntia koskeva terveyden edistämisen kysely, josta saatiin kattava tilannekuvaus
- Järjestettiin alueellista terveyden edistämisen koulutusta, esim. päihheet, ravitsemusterapia

Kehitettävää:

- Savuton sairaala (Esshp on hopeasijalla savuton sairaala mittauksessa)
- Seksuaaliterveys (terveyden edistämisen kyselyn tulosten perusteella)
- Suun terveys (terveyden edistämisen kyselyn tulosten perusteella)

ETELÄ-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPIIRI

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ky:n toimintakertomus vuodelta 2015 Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot ry:lle

1) Toiminnan sisällön laatu

Perusterveydenhuollon ja terveyden edistämisen yksikkö Aksila tarjosi terveyden edistämisen asiantuntemusta, tuki vaikuttavien ennaltaehkäisevien toimintakäytäntöjen kehittämistä ja välitti tutkimustietoa terveyden edistämisen tueksi. Ydinalueita olivat ravitsemusterveys (painonhallinta ja hyvät ravitsemukselliset valinnat), savuttomuus ja päihitteettömyys sekä liikunta. Terveyden ja hyvinvoinnin näkökulma sisältyi hoito-, kuntoutus- ja palveluketjujen valmisteluun. Terveyden edistämisen alueellinen koulutuskierrös järjestettiin kolmella eri yhteistoiminta-alueella ja se pohjautui maakunnalliseen hyvinvointikatsaukseen sekä kouluterveyskyselyssä esiinnousseisiin seudullisiin tarpeisiin.

Ravitsemusterveyteen liittyvä koulutustarjonnan kirjo oli laaja. Esillä olivat lasten ravitsemuksen perusteet, ravitsemus erityistilanteissa (syöpä, haava ja varfariini) ja vajaaravitsemus.

Päihteistä järjestettiin kolme alueellista koulutusta, joissa käsiteltiin huume- ja lääkeriippuvaisen potilaan kohtaamista ja hoitoa, nuorten juomista ja siihen vaikuttamista sekä ikääntyvien päihdeongelmaa. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen kunnille järjestettiin koulutus tupakoimattomuuden edistämisestä alakouluissa. Perusterveydenhuollon lääkärin ja hoitajan vastaanotoilla järjestettiin osastotunteja

tupakka- ja päihdeinterventiosta. Päihdeintervention suunnittelu päivystyksen toiminta-alueella aloitettiin.

Käynnistettiin päivähoitoikäisten lasten päivittäisen liikunnan lisäämiseen tähtäävän maakunnallisen toimintamallin valmistelu sekä UKK-instituutin kanssa yhteistyössä toteutettavan terveystuokunnan ja liikuntaneuvonnan verkkokoulutuksen suunnittelu. Terveyden edistäminen näkyy Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin strategisessa suunnittelussa ja omassa toimintakertomuksessa seuraavasti:

Sairaanhoitopiirin strategiassa vuosille 2013–2020 on kirjattu Terveyden edistäminen yhdeksi menestystekijäksi ja asetettu sille tavoitteet:

Menestystekijä: Terveyttä edistävät toimintatavat osana hoitoa sekä

- Tavoitteet:
1. Keskeisimmät sairauden syynä olevat riskitekijät tunnistettu
 2. Motivoiva ja monipuolinen elintapaohjaus osana kaikkea hoitoa.

Operatiivinen toiminta-alue on kirjannut toimintasuunnitelmaansa 2016 -2018:

Ennaltaehkäisevän toiminnan lisääminen on osa terveydenhuoltolain keskeistä sisältöä. Terveyden edistäminen on vakiinnuttanut asemansa operatiivisen alueen hoitoprosesseissa. Henkilökuntaa koulutetaan ottamaan puheeksi potilaan savuttomuus, alkoholin kulutus sekä liikunta- ja ruokailutottumukset. Potilas pyritään saamaan entistä enemmän mukaan oman hyvinvointinsa edistämiseen.

Konservatiivinen toiminta-alue on kirjannut toimintasuunnitelmaansa 2016 -2018:

Etelä-Pohjanmaalla sairastavuus kansantauteihin on runsasta. Terveyden edistäminen tai preventio eivät ole voimissaan. Pitkälle edenneen sairauden hoito on aina varhaisvaiheen hoitoon verrattuna tuloksiltaan huonompaa ja kalliimpaa. Vuosikertomuksessa 2014 operatiivinen toiminta-alue on kirjannut: Ennaltaehkäisevä toiminta on vakiintunut kaikissa hoitoprosesseissa, jota on muutenkin kehitetty vastaamaan paremmin tulevaisuuden haasteisiin.

Vuosikertomuksessa 2014 kuntayhtymähallinto ja hallintopalvelut on kirjannut:

Perusterveydenhuollon ja terveyden edistämisen yksikkö Aksila on vakiinnuttanut toimintansa osana perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä.

Sisätautien toimintayksikön johdolla toteutettiin sepelvaltimotautipotilaan potilasohjaushanke. Asiantuntijatukea annettiin pitkäaikaissairaiden hoitoa kehittävään Potku- hankkeeseen. Alueellista terveydenedistämistyötä tuettiin ohjausryhmän määrittelemien painopistealueiden mukaisesti

Kolme eteenpäin mennyttä asiaa terveyden edistämisen osalta:

Tupakoimattomana leikkaukseen toimintamalli käytössä alueellisesti vuodesta 2013

Vajaaravitsemuksen laaja koulutuskierrös

Kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen alueellisesti

Kolme kehittämisen kohdetta terveyden edistämisen osalta:

Terveystuokunnan ja liikuntaneuvonnan verkkokoulutuksen ja seminaaripäivien toteuttaminen alueellisesti yhdessä UKK-instituutin kanssa

Päiväkoti-ikäisten lasten päivittäisen liikunnan lisääminen

Mielenterveyskuntoutujien tupakastavieroitusryhmien käynnistäminen

2) Yhteistyötahot

Terveyden edistämistoiminta tähtäsi asukkaiden terveyden ja elintapojen parantamiseen yhteistyössä jäsenkuntien ja yhteistoiminta-alueiden ammattilaisten ja luottamushenkilöiden sekä eri toimijatahojen kanssa. Toiminta perustui ohjausryhmän vahvistamaan strategiaan ja terveyden edistämisen neuvottelukunnan esille tuomiin tarpeisiin.

3) Viestintä

Sairaanhoitopiirin sähköinen tiedotuslehti EPSOTE ilmestyi kuukausittain. Päätoimittajana toimi sairaanhoitopiirin tiedottaja Anita Huhtamäki. Aksilan suunnittelusihteeri Riikka Västi vastasi terveydenhuollon ja sosiaalitoimen sisältötuotannosta.

Terveydenedistämisen yhdyshenkilöverkoston kautta tiedotetaan tapahtumista ja materiaalista poikkihallinnollisesti. Aksilan sivuilla on terveydenedistämisen materiaalipankki.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

STESO- yhdyshenkilön nimi: Raija Virtanen

1. STESO- toiminta organisaatioissanne:

HPH -standardien käyttöönotto organisaatioissanne:

Toimintasuunnitelma: FSHKY:llä on Terveyden edistämisen toimintasuunnitelma vuodelle 2015.

Potilaan tilanteen arviointi: FSHKY:ssä vastaanotoilla terveydenhuollon ammattilaiset arvioivat potilaan tilanteen moniammatillisesti Terveyshyötymallin mukaisesti.

Potilaan informointi ja interventiot: FSHKY:ssä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon vastaanottojen yhteydessä potilaille annetaan sairautta ja hänen terveydentilaansa koskevaa tietoa. Terveyden edistäminen on osa jokaista kontaktia.

Terveellinen työympäristö: FSHKY on savuton organisaatio, työyksiköt arvioivat säännöllisesti työyksikön toimintaympäristön riskejä ja suunnittelevat ja toteuttavat kehittämistoimenpiteitä.

Jatkuvuus ja yhteistyö: FSHKY toimintaan ja tulevaan strategiaan sisältyy keskeisesti yhteistyö sairaanhoitopiirin, kuntayhtymän kuntien ja 3. sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyö on kirjattu myös Terveyden edistämisen toimintasuunnitelmaan.

Terveyslähtöisyyden (salutogeneesin) ymmärtäminen: Terveyslähtöisyyden toiminta-ajatus on viety kaikille FSHKY:n palvelualueille, myös sosiaalipalveluihin.

Hyvien käytäntöjen jakaminen STESOn jäsenorganisaatioiden kesken:
Hyvinä käytäntöinä käynnistyi Savuttomana leikkaukseen toimintamallin käyttöönoton valmistelu.

2. Yhteistyötahot

Savuton sairaala –verkosto: FSHKY kuuluu verkostoon ja on tehnyt vuosittaisen itsearviointin, FSHKY:llä on Savuttomuusohjelma.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

1. Toimintasisällön laatu

- FSHKY:llä on Terveiden edistämisen toimintasuunnitelma vuodelle 2014.
- FSHKY:ssä vastaanotoilla terveydenhuollon ammattilaiset arvioivat potilaan tilanteen moniammatillisesti Terveystyömallin mukaisesti.
- FSHKY:ssä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon vastaanottojen yhteydessä potilaille annetaan tietoa sairautta ja hänen terveydentilaansa koskevaa tietoa. Terveiden edistäminen on osa jokaista kontaktia.
- FSHKY on savuton organisaatio, työyksiköt arvioivat säännöllisesti työyksikön toimintaympäristön riskejä ja suunnittelevat ja toteuttavat kehittämistoimenpiteitä.
- FSHKY toimintaan ja tulevaan strategiaan sisältyy keskeisesti yhteistyö sairaanhoitopiirin, kuntayhtymän kuntien ja 3. sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyö on kirjattu myös Terveiden edistämisen toimintasuunnitelmaan.
- Terveyslähtöisyyden toiminta-ajatus on viety kaikille FSHKY:n palvelualueille, myös sosiaalipalveluihin.
- Hyvinä käytäntöinä käynnistyi Savuttomana leikkaukseen toimintamallin käyttöönotto, joka varsinaisesti toteutuu vasta 2015.

2. Yhteistyötahot

- FSHKY kuuluu savuton sairaala -verkostoon ja on tehnyt vuosittaisen itsearviointin, FSHKY:llä on Savuttomuusohjelma.
- Olemme mukana Fimean moniammatillisessa lääkehoidon verkostossa.
- Olemme myös mukana sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikön avosairaanhoidon kehittämistyöryhmässä.

3. Viestintä

- Terveiden edistämisen näkyvyydestä on huolehtinut osaltaan terveydenedistämisen työryhmä.

- Forssassa on järjestetty 2013 ja 2014 hyvinvointimesset, joissa FSHKY:n on ollut mukana. Vuonna 2014 olimme mukana Savuttomuus ja päihitteettömyys teemalla. Jaoimme tietoa mm. Savuttomana leikkaukseen aiheesta. Aiheesta oli myös toimitettu artikkeli Messulehdessä.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yksikön ylläkäärinä jatkoi Sinikka Bots. Terveyden edistämisen suunnittelija Laura Suojasen äitiyslomasijaisuutta hoiti ajalla 1.11.2014 -30.8.2015 Taru Syrjänen ja 1.9.2015 alkaen Petri Laitinen.

1) Toiminnan sisällön laatu

Alueellinen yhteistyö

Terveyden edistämisen yksikkö jatkoi vuoden 2014 lopulla aloitettua työtä Alueellisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen laatusuosituksen laatimiseksi. Työn ohjausryhmänä on Uudenmaan liiton sosiaali- ja terveydenhuollon johtajien työryhmä, jonka nimi muutettiin tätä työtä varten Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmäksi. Laatusuosituksen laatimisessa työryhmänä toimii HUS-alueen kuntien terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuuhenkilöiden verkosto, HUS-Hyte-verkosto. Verkoston tapaamisissa käytiin läpi tutkimusnäyttöä ja kansallista indikaattoritietoa alueellisesta näkökulmasta ja tunnistettiin ikäryhmittäin niiden pohjalta yhteinen alueellinen visio, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen määritelmä kyseisessä ikäryhmässä sekä kolme keskeistä tavoitetta kunkin ikäryhmän parissa tehtävälle työlle. Laatusuosituksen taustoittamiseksi on vuoden 2015 aikana terveyden edistämisen suunnittelijan toimesta aloitettu myös alueellisen hyvinvointikertomuksen kokoaminen. Laatusuositus valmistumisaikatauluksi on arvioitu 6/2016 mennessä ja hyvinvointikertomuksen liitteineen vuoden 2016 loppuun mennessä.

HPH-standardien mukainen sairaalan sisäinen kehittäminen

STESO ry:n puheenjohtajuus siirtyi HUS:ille 2015 vuosikokouksen yhteydessä. Siirtyvään puheenjohtajuuteen liittyen kevään verkostotapaaminen järjestettiin HUS:issa ja sinne osallistui yli 100 henkilöä HUS:ista, HUS-alueen kunnista, järjestöistä, STM:stä sekä THL:stä. Verkostoseminaarista saatu suora palaute oli positiivista ja seminaari sai näkyvyyttä HUS:in julkaisussa Husarissa.

HPH-standardien mukaisen kehittämistyön merkittävin askel vuonna 2015 oli että HUS:in sairaaloihin alettiin syksyllä 2015 rakentaa Tupakoimattomana leikkaukseen-toimintamallia (TupLei). Pilottialueena toimintamallin rakentamisessa aloittaa Porvoon sairaanhoitoalue, josta mukaan lähtevät kaikki terveyskeskukset sekä erikoissairaanhoidon kirurgian toimiala. Lisäksi mukana ovat apteekit ja pyritään

saamaan myös yksityiset lääkäriasemat. Toimintamallin rakentamista koordinoidaan HUS:in perusterveydenhuollon yksiköstä.

HUS:in tulosityksiköissä on kasvavaa kiinnostusta HPH-standardien mukaiselle kehittämistoiminnalle. Terveyden edistämisen työpari on mukana mm. yhteistyön kehittämisessä Syöpäkeskuksen kanssa sädehoitopotilaiden savuttomuuden edistämiseksi ja psykiatristen potilaiden elintapahoidon kehittämistä tukevan Terveystupa-ohjausryhmän toiminnassa.

HPH-standardien toteutumisen ja terveyden edistämisen asenteiden kartoittamiseksi HUS:in kahden operatiivisen tulosityksikön henkilökunnalle suoritettiin digium-kysely joulukuussa 2015. Kyselyyn vastasi 118 eri ammattiryhmien edustajaa ja vastausten perusteella voidaan todeta terveyden edistämisen olevan henkilökunnan mielestä tärkeää, mutta tietoisuus ja aiheeseen liittyvä osaaminen vaihtelevat suuresti ja myös toimintakäytäntöjen systemaattisuus vaatii kehittämistä.

Kuinka terveyden edistäminen näkyy jäsenorganisaation strategisessa suunnittelussa ja omissa toimintakertomuksissa

HUS on organisaationa suuri ja yksiköiden välistä vaihtelua on paljon. Terveyden edistämisen ei kuitenkaan vielä voida katsoa olevan systemaattisesti mukana strategisessa suunnittelussa. HUS:in ylin johto ja myös luottamusmiesjohto suhtautuu terveyden edistämisen toiminnan systemaattiseen kehittämiseen myönteisesti ja terveyden edistämisen näkökulma on vahvasti mukana mm. HUS:in sähköisten palveluiden, ns. e-sairaalakonseptin, rakentamisessa.

Vuoden 2015 onnistumiset terveyden edistämässä:

- Tupakoimattomana leikkaukseen-toimintamallin rakentaminen aloitettiin ja vastaanotto on ollut erittäin positiivista
- Tietoisuus ja kiinnostus HPH-standardien mukaiseen toiminnan kehittämiseen on selvästi kasvanut sekä HUS-sairaaloissa että osittain HUS-alueen perusterveydenhuollossa
- Tärkeiden sidosryhmien kiinnostus HPH-kehittämistoimintaan on vahvistunut

Terveyden edistämistyön kehittämisen kohteet:

- Terveyden edistämisen systemaattinen huomiointi tulosityksiköiden toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä
- Terveyden edistämisen kustannusvaikuttavuustiedon kokoaminen HUS:in www-sivuille
- Tupakan lisäksi muiden elintapatekijöiden huomioiminen asiakasrajapinnassa

2) Yhteistyötahot

Tärkeimpinä yhteistyötahoina ovat HUS-Hyte-verkosto, Sosiaali- ja terveysministeriön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaston terveyden edistämisen ryhmä,

Uudenmaan liitto, HUS-sairaaloiden tulosityksiköitä, Apotti-hanke sekä HUS-yhtymähallinto.

3) Viestintä

Sekä verkostoseminaari 3/2015 että siihen viitannut Husarin artikkeli lehden numerossa 3/2015 olivat viestinnällisesti tärkeitä tapahtumia. Viestintää kehitettiin myös mm. aloittamalla Perusterveydenhuollon yksikön verkkosivujen terveyden edistämisen alasivujen kehittäminen, joka jatkuu vuoden 2016 aikana. HPH-standardien mukaisesta kehittämisestä ja terveyden edistämisen merkityksestä kaikkien potilaiden ja asiakkaiden hoitopoluissa viestittiin systemaattisesti myös yksikön muiden toimintojen yhteydessä. Viestinnällisenä tavoitteena on ollut esittää terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työtä entistä selkeämmin yhtenä kokonaisuutena häivyttäen eri toimialojen ja palvelutuotannon tasojen väliset rajat.

Imatran kaupunki

Toiminnan sisällön laatu

Standardi 1. Virallinen toimintasuunnitelma/ HPH – standardien käyttöönotto jäsenorganisaatioissa

Imatran virallisena terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnitelmana toimii Imatran Hyvinvointikertomus”. Imatralla tehdään sähköisesti valtuustokautinen ja vuosittainen hyvinvointikertomus. Kertomus raportoidaan vuosittain valtuustolle. Imatran kunnalla on nimetty terveyden edistämisen vastuhenkilö vuodesta 2012. Terveyden Vuoksi on kaupunginhallituksen nimeämä ohjausryhmä, joka seuraa, ohjaa ja valvoo terveyden edistämisen työtä.

Standardi 2. Potilaan tilanteen arviointi/ Ennaltaehkäisevien toimintamallien kehittäminen

- Tavoite on, että Audit -päihdekysely olisi käytössä kaikilla palvelualueilla
- Sähköisen liikuntareseptin ja neuvonnan kehittäminen

Standardi 3. Potilaan informointi ja interventiot

- Vaikeasti työllistyvien työttömien kuntouttaminen työelämään terveitä elämäntapoja vahvistamalla hanke (VaiKuTa) käynnistyi 01/2015
- Ravitsemuskysely kouluille 04/2015
- Jokamiehen hyvinvointi (workshop) 05/2015

Standardi 4. Terveellinen työympäristö/ Henkilökunnan terveyden edistämistaitojen koulutus ja kehittäminen

- Taukoliikuntaa kaupungintalolla jatkuu
- Henkilöstön tupakointitottumukset kysely 02/2015
- Ehkäisevä päihdetyö Etelä-Karjalassa 05/2015

- Mini-interventio & ruoka ja riippuvuus koulutusiltapäivä henkilöstölle 05/2015
- UKK seminaari Terveyden edistäminen ja liikunta, Kunnossa kaiken ikää 05/2015
- Monikulttuurisuus Imatralla koulutusiltapäivä 09/2015
- Savuton sairaala itsearviointi 10/2015
- Audit-C koulutus 11/2015 avopalveluissa
- Porraspäivät 11/2015

Standardi 5. Yhteistyön ja jatkuvuus

- Moniammatillista yhteistyötä on lisätty ja kehitetty kunnan ja kolmannen sektorin sekä eri toimialojen välillä muun muassa työryhmätyöskentelyllä.
- Hankeyhteistyö
- Yhden päivän ”Hyvinvointitempaukset” kauppakeskuksen käytävällä eri toimialojen kanssa

Yhteistyötahot

- Osallistuttiin kesäkouluun 08/2015
- Järjestöjen ja yhdistysten kanssa lisättiin yhteistyötä (esim. paikallinen Sairaanhoidtajayhdistys, EKLU ja Sydänyhdistys)
- Alueellisen yhteistyön kehittäminen, Maakunnallisen hyvinvointityöryhmä
- Osallisuus valtakunnalliseen TE-koordinaattoreiden verkostoon

Viestintä

- Näkyvyyttä lisättiin osallistumalla paikallisiin tapahtumiin, kuten esim. Imatrapäivä tapahtumaan, Porraskävely, Avoimet ovet kaupungintalolla
- Terveyden edistämisen toiminta esillä Imatran kaupungin Facebook sivuilla ja Intrassa
- ”Hyvinvointia maakuntaan” seminaari 01/2015
- Osallistuttiin WHO European Healthy Cities konferenssiin Kuopiossa aiheena Coordination of welfare and health promotion – what it is in practice? 06/2015

- 1) Näkemystä siitä, miten terveyden edistäminen näkyy jäsenorganisaation strategisessa suunnittelussa ja omissa toimintakertomuksissa

Imatran uudessa kaupungin strategiassa on kolme avaintavoitetta: elinvoimaisuuden edistäminen, hyvinvoinnin varmistaminen ja uudistuvat toimitavat. Tavoitteena on muun muassa kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen tukemalla omatoimisuutta ja panostamalla ennaltaehkäiseviin palveluihin. Lisäksi vahvistetaan kuntalaisten osallistumista ja teemme aktiivista yhteistyötä Eksoten kanssa, jotta yhteiset palveluprosessit kehittyvät edelleen.

Hyvinvointikertomuksessa vuoden 2015 painopistealueet olivat lasten ja perheiden tukemiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, matalan kynnyksen palveluiden tarjoaminen, avopalveluiden kehittäminen, työllisyyden edistäminen ja ikäihmisten toimintakyvyn edistäminen.

2) Kolme eteenpäin mennyttä asiaa ja kolme kehittämisen kohdetta terveyden edistämisen osalta

- + Alkoholin käytön riskit – kysely on viety eteenpäin →
- ± Työn alla on itse käytännön jalkauttaminen/juurruttaminen kaikille palvelualueille.
- + Somen käyttö on lisääntynyt viestinnässä ts. näkyvyyttä toiminnalle mikä on saanut positiivista palautetta
- ± Savuttomuuden ylläpito

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

1. Toimintasisällön laatu

Terveyden edistämisen sekä hyvinvointityön koordinoinnista vastaa maakunnassa sekä erikoissairaanhoidossa perusterveydenhuollon yksikkö.

Erikoissairaanhoito:

- Terveyden edistämisen toimintaohjelmaa vuosille 2015-2018 päivitettiin. Toimintaohjelman lähestymistapana on terveyslähtöisyyden ja voimavarakeskeisyyden tuominen näkyväksi kaikissa sairaanhoitopiirin toiminnassa.
- Standardeihin perustuvan terveyden edistämisen itsearvioinnin kehittämistyö lopetettiin, koska siihen perustuvaa kyselyä ei saatu osaksi hoitotyön toimintaa
- Sairaanhoitopiirin uusi strategia vuosille 2015-2020 korostaa toimenpiteitä, joilla potilas pystyy vaikuttamaan oman terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Tavoitteena on lisätä hyvinvointityössä yhteistyötä eri toimijoiden kesken ja vahvistaa kolmannen sektorin toimijoiden roolia.
- Kokemusasiantuntijatoiminnan koordinointi jatkui yksikön normaalina toimintana. Toimeksiantojen määrät kasvoivat reilusti. Yksikkö vastasi myös 15 uuden kokemusasiantuntijan koulutuksesta, joka käynnistyi syksyllä.
- Yksikkö koordinoi maakunnallista hoitoketjutyötä ja jokaiseen ketjuun on tuotu mukaan vahvasti terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmaa.
- Erikoissairaanhoidon terveyden edistämisen yhdyshenkilöt kokoontuivat neljä kertaa
- Terveyden edistämisen näkökulmaa on tuotu myös ikäjohtamisen toimintamalliin, joka valmistui 2015.

- Päivystyksen osalta käynnistettiin tehostetun päihdeongelmiin puuttumisen toimintamallin suunnittelutyö (pohjana Selma malli).
- Järjestöt esittelivät toimintaansa potilasjärjestöjen Valoviikoilla (yleiset tilat sekä osastotunnit). Järjestöyhteistyön juhlaseminaari järjestettiin marraskuussa ja hyväksi koettua vertaistukipilottia jatkettiin.
- Terveystietokeskus Palanssi toimii edelleen terveystiedon lähteenä tarjoten mm. tietoa alueen järjestöistä. Palanssissa työskenteli kesään asti palkattu kokemusasiantuntija.
- Savuttoman sairaalan osalta valmisteltiin ”Tupakoimattomana leikkaukseen” toimintamallin käyttöönottoa ja suunnitelmaa tupakasta vieroituksen tehostamisesta erikoissairaanhoidossa.
- Henkilökunnan tupakoinnin pelisäännöt ja ohjeet savuttomuuden tukemiseksi käytiin läpi henkilöstöhallinnon iltapäivässä ja materiaalipaketti lisättiin intranettiin.

Maakunnallinen työ

- Maakunnallinen sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelma 2015-2018 valmistui alueen toimijoiden työkaluksi. Suunnitelma täydentää osaltaan hyvin terveyden edistämisen toimintaohjelmaa sekä sairaanhoitopiirin strategiaa
- Sairaanhoitopiirissä käynnistyi Tekesin rahoittama kokemusasiantuntijuus palveluissa –hanke (2015-2017), jonka tarkoituksena on luoda uudenlainen ammattilaisen ja potilaan kehittäjäkumppanuuden malli. Koulutetut kokemusasiantuntijat ovat toimineet hankkeessa kehittäjäkumppaneina havainnoiden ja raportoiden potilaan polkua erikoissairaanhoidossa. Kokemusasiantuntijan vastaanotto toiminta käynnistyi ensimmäisellä terveysasemalla. Kokemusasiantuntijat ovat myös toimineet tuutoreina muutosmatka verkko-ohjelmassa.
- Yksikkö on tukenut kuntien hyvinvointityötä hyvinvointiryhmien kautta (mm. tuki hyvinvointikertomustyölle)

2. Yhteistyötahot

- Sairaanhoitopiirin edustaja on toiminut STESOn hallituksessa
- Yksikkö on aktiivinen toimija kansallisilla foorumeilla
- Kristina Grahn suullinen esitys Oslon HPH kongressissa ”Customer-led assessment in healthcare context: patients’ evaluations of written health information”.
- Yhteistyötä tehostettiin Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Koske) kanssa.

3. Viestintä

- Perusterveydenhuollon yksikön viestintäsuunnitelma (maakuntaan ja erikoissairaanhoidon) valmistui 2015. Ensimmäiset yksikön uutiskirjeet lähtevät suunnitelman mukaisesti ensi vuonna.
- Terveyden edistämisen yhdyshenkilöt saivat yhdyspostin neljä kertaa. Kohdennettuja uutiskirjeitä lähetettiin maakuntaan mm. sydänyhdyshenkilöille, elämäntaparyhmäohjaajille, kehittäjähoitajaverkostolle sekä kuntien hyvinvointiryhmille.
- Ensimmäinen Keski-Suomen hyvinvointiteko –palkinto julkistettiin hyvinvointiseminaarissa. Palkinnon sai Karstulan kunnan hyvinvointityö

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

STESO- yhdyshenkilön nimi: Tiina Kortteisto

Erikoissairaanhoidon (Tays) terveyden edistämisen (TED) koordinaation laatu

- Sairaanhoitopiiriin valittiin uusi johtava ylihoitaja, jolla on TED toiminnan prosessin omistajuus
- TED -ohjausryhmän kokoonpano uudistui loppuvuodesta, sillä toimialuejohtajat valittiin uudelle toimintakaudelle
- TED – asiantuntijaryhmässä, joka kokoontuu kuukausittain, tapahtui myös muutamia henkilövaihdoksia loppuvuoden aikana
- Toimialueiden työryhmät kokoontuivat vaihtelevasti, osa säännöllisesti
- Toimiyksiköiden TED yhdyshenkilöille välitettiin tietoa sähköpostitse TED koordinaattorin toimesta, mm. kartoitettiin koulutustarpeita
- Toiminnan pääpaino oli edelleen savuttomuuden edistäminen. Päivitetty Savuton sairaala toimintaohjelma ja työkalupakki välitettiin kaikkiin yksiköihin. ENSH -itsearviointit toteutettiin neljättä kertaa. Tuloksena noustiin hopeatasolle. Jatkettiin Savuton leikkaus työryhmän toimesta Tupakoimattomana leikkaukseen toimintamallin pilotointia kahdessa terveyskeskuksessa ja kirurgisilla klinikoilla. Savuttomuusteeman rinnalle nostettiin terveyttä edistävä ravitsemus, jonka toimintasuunnitelman valmistelu aloitettiin pientyöryhmässä.
- Potilaiden omatoimiseen terveysasioiden tarkasteluun laadittu Miten voit? -aineisto uudistettiin ja sen käyttöönottoa laajennettiin useille toimialueille
- Terveystasku- työkalu pilotoitiin Sydänsairaalassa ja sen käytön laajentamisesta tehtiin päätös
- Henkilökunnan terveyden edistämisen valmiuksia lisättiin koulutuksilla Luotettavat terveysaineistot ja niiden käyttö, Auta tupakoivaa lopettamaan – koulutus yhteistyössä Filhan kanssa ja Työvälineitä potilaan mielenterveys- ja

päihdeongelmiin sekä toimialue 1:n TED -yhdyshenkilölle järjestetyn seminaarin muodossa

Pirkanmaan alueellisen terveyden edistämisen koordinaation laatu

Pirkanmaan alueellinen terveyden edistämisen koordinaatio on koottu alueelliseksi terveyden edistämisen suunnitelmaksi, joka löytyy Pshp:n verkkosivuilta. Sen keskeiset osat ovat terveyden edistämisen alueellisen koordinaation organisaatorakenne sekä toimeenpanosuunnitelma, jossa alueellisella tasolla keskeistä on alueellisen hyvinvointikertomuksen painopisteiden toteutuminen. Sisällön laatuarvio näiden perusteella:

- Terveyden edistämisen alueellisen koordinaation ohjausryhmänä toimiva Terveyden edistämisen neuvottelukunta kokoontui 5x, kokoukset aktiivisesti keskustelevia ja tukivat alueellisen hyvinvointikertomuksen painopisteiden toteuttamista. Kuntien johtoryhmille webropol-kysely alueellisen hyvinvointikertomuksen hyödyntämisestä, kokonaispisteet 3,86/5.
- Terveyden edistämisen neuvottelukunnan ”työrukkasena” toimiva alueellinen terveyden edistämisen työryhmä kokoontui 6x, osallistumisprosentti kutsutuista vajaa 50 %
- Alueellisen TED-koordinaation kattavien kuntien (n=24) hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto kokoontui 5x, lisäksi oli yhteinen koulutustilaisuus uudesta sähköinen hyvinvointikertomus –työkalusta. Itsearviointikysely kuntien hyvinvointijohtamisen tilanteesta.
- Alueellisen hyvinvointikertomuksen painopisteiden toteutumista peilattu TEAvisari-tiedonkeruun tuloksiin 2008 – 2015: alueellisella tasolla TED-prosessit kehittyneet kaikissa alueellisessa hyvinvointikertomuksessa käytetyssä neljässä osa-alueessa.
- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueensa kuntien hyvinvointikertomustyöstä kootussa raportissa Pirkanmaa pärjäsi maakunnista parhaiten. Raportti löytyy LSSAVIn verkkosivuilta

Tärkeimmät yhteistyötahot terveyden edistämisen koordinaatiossa

- Taysissa tehty tiivistä yhteistyötä Taysin ravitsemusterapiayksikön, työhyvinvointipäällikön ja työsuojelun kanssa. Yhteistyössä mm. terveystorin toteutus työhyvinvointiviikolla 10.2. ja TED viikolla marraskuussa
- Yhteistyö TAMK:n kanssa InnoEvent -tapahtuman tiimoilta marraskuussa, jossa toimeksiantona oli Terveyttä edistävä sairaala, johon 6 opiskelijaryhmää tuotti uusia ratkaisuja sekä TAMK:n Hyvä olo, parempi mieli -hyvinvointitapahtuman järjestämisessä 21.-22.10.2015
- Alueellinen terveyden edistämisen neuvottelukunta, jossa näkyviä eri alojen pirkanmaalaisia vaikuttajia, alueellinen terveyden edistämisen työryhmä (edustajat nimetty kunnista + muutamista sidosryhmistä), Pirkanmaan kuntien hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto ja heidän kauttaan kuntien poikkitoiminnalliset hyvinvointityöryhmät, kunnanjohtajat, THL:n TedBM-tiimi, FCG:n suurten kaupunkien ja alueiden verkosto, Pirkanmaan taiteen ja hyvinvoinnin läänintaiteilija, PAASIT (sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöt)

- Alueella toimivat potilasjärjestöt
- STESO verkosto, mm. verkostopäivät, kesäkoulu, HPH-konferenssi

Viestintä

- Terveyspuu.fi –verkkopalvelu päivitettiin. Julkistamisen yhteydessä paikallisradioissa useita haastatteluja sekä paikallislehdissä ja Pshp:n intrassa juttu. Sivuston kävijämäärä moninkertaistui.
- Terveyden edistämisen viikko 2.- 8.11.2015. Kunnille yhteinen tiedotepohja paikallismediaa varten + juttuja Pshp:n verkkosivuilla. Viikon aikana kunnissa julkistettiin UKK-instituutin julisteet istumisen vähentämiseksi.
- Esityksiä alueellisen TED -koordinaation aiheista: 1) esitys hyvinvointikertomuksen linkittämisestä kunnan toiminta- ja taloussuunnitteluprosessiin Itämeren parlamenttien välisen terveydenhuolto-ryhmän (BSPC) kokouksessa 16.3.2015, 2) esitys Terveyspuu.fi -verkkopalvelusta Pirkanmaan liiton järjestämässä Synkronointisessiossa 17.3.2015, 3) esitys KKI -päivillä 18.3.2015, 4) esitys UKK-instituutin ja KKI -ohjelman koulutustilaisuudessa 26.5.2015 sekä 5) Hengitysliiton järjestämässä ”Hengityssairaahan liikunta – koulutus ammattilaisille” 26.8.2015
- Ravitsemusterapeuttien yhdistys ry:n Ravitsemusasiantuntija -lehdessä 1/2015 oli terveyden edistämisen ylilääkärin ja Taysin johtavan ravitsemusterapeutin yhteinen artikkeli Pirkanmaan alueellisen ravitsemussuunnitelman tavoitteiden linkittämisestä kuntien hyvinvointikertomuksiin.
- Terveystorit Taysissa, Pitkäniemen sairaalassa, Valkeakosken aluesairaalassa ja Vammalan aluesairaalassa työhyvinvointiviikolla 10.–11.2.2015
- Terveystori TED viikolla 2.-11.11.2015. Pitkäniemessä hedelmäkorit ja hallinnossa porraspäivät.
- Laadittiin tekstit uusituille PSHP:n nettisivuille terveyden edistämisen eri aihepiireistä. Osa teksteistä kohdentui asiakkaille, osa ammattilaisille.
- Intran TED sivustoja päivitettiin mm. Tupakoimattomana leikkaukseen toimintamalli
- TED koulutukset ja Tupakoimattomana leikkaukseen toimintamallin jalkautus lääkärienteissä ja kahdessa pilottiterveyskeskuksessa
- Miten voit? -aineisto, suolan käytön vähentäminen ja maku-teemat esillä terveystorilla ja YLE-viikolla 26.3. 2015 Taysissa
- Suullinen esitys Oslon HPH konferenssissa ”Co- operation with students for promoting a smoke-free hospital”

Näkemyksiä siitä, miten terveyden edistäminen näkyy jäsenorganisaation strategisessa suunnittelussa ja omissa toimintakertomuksissa

Vuonna 2015 laadittiin Pirkanmaan erikoissairaanhoidon uusi strategia, joka näyttää suuntaa vuoteen 2025 asti. Perustehtävänä on tuottaa terveyttä ja toimintakykyä

ylläpitäviä erikoissairaanhoidon palveluita sekä vaativaa erikoissairaanhoidoa. Strategian ensimmäinen kohta viitoittaa potilashoitoa kohti jokaista potilasta arvostavaa palvelua ja turvallista hoitoa, jossa varmistetaan myös potilaan turvallinen jatkohoito ja opastetaan potilasta hoitamaan terveyttään. Myös potilaan läheiset otetaan potilaan toiveiden mukaisesti osalliseksi hoitoon. Piiritasolla toimintakertomukseen kirjataan keskeiset terveyden edistämisen toiminnot.

Toimialueilla ja vastuuyksiköissä laaditaan konkreettisia suunnitelmia ja malleja siitä, miten strategiaan tavoitteisiin päästään. Terveyden edistäminen ja hyvinvointi sisältyvät näihin suunnitelmiin hyvin erilaisin painotuksin toimi- ja vastualueen toiminnallisuudesta riippuen. Toimintakertomuksissa TED toiminta joko sisältyy potilashoitoa kuvaavaan tekstiin tai siitä voi olla erillinen oma lauseke.

Alueellinen terveyden edistämisen koordinaatio on osa perusterveydenhuollon yksikön toimintaa. Osana yksikön toimintakertomusta raportoidaan toiminta sekä alueellisen hyvinvointikertomuksen painopisteiden toteutuma alueellisella tasolla ja kuntien toiminnassa Vuotta 2015 koskevassa perusterveydenhuollon yksikön strategisessa suunnittelussa ei käsitelty terveyden edistämistä, mutta vuotta 2016 koskien se oli esillä laajasti.

Pirkanmaan alueellisen TED -koordinaation kattavista kunnista 20/24 on laatinut laajan hyvinvointikertomuksen ja 3/24 käsittelee terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä vuosittaisten raporttien kautta: osa kuntien strategisia asiakirjoja.

Kolme eteenpäin mennyttä asiaa

Erikoissairaanhoidossa (Tays):

- 1) Savuttomuuden edistäminen saatu hyvin toiminnan rakenteisiin.
Tupakoimattomana leikkaukseen –malli saatu käynnistymään kahdella pilottialueella, koulutus- ja tiedotuskampanja menossa.
- 2) Terveyden edistämisen asiantuntijaryhmän toiminta ja eräiden toimialueiden yhdyshenkilötoiminta on vahvistunut
- 3) PSHP:n verkkosivuille saatu terveyden edistämisen tekstit, joiden kautta potilaan saavat luotettavaa tietoa terveytensä edistämiseen

Alueellisella tasolla eteenpäin menneet asiat:

- 1) Vuoden 2015 aikana työtehtävien muutosten vuoksi hyvinvointikoordinaattori vaihtui 6/24 kunnassa. Kaikissa uudet hyvinvointikoordinaattorit, jotka aktiivisia
- 2) Loppuvuodesta hyvinvointikertomustyö oli menossa 24/24 kunnassa. AVI ottanut osana valvontasuunnitelmaa yhden kunnan valvontaansa.
- 3) Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkyvyys lisääntynyt
- 4) Käynnistynyt yhteistyö terveydenhuollon järjestämissuunnitelman kanssa

Kolme kehittämisen kohdetta

Erikoissairaanhoidossa (Tays):

- 1) Terveyden edistäminen -käsitettä ja asiaa edelleen vierastetaan erikoissairaanhoidossa. On kirkastettava sitä, mitä tämä tarkoittaa erikoissairaanhoidon toimintaympäristössä ja mikä rooli erikoissairaanhoidolla on potilaan/asiakkaan terveyden ja hyvinvoinnin sekä hoidon ja kuntoutuksen tukemisessa.
- 2) Terveyden edistämisen näkyväksi saaminen sekä aseman vahvistaminen strategisella tasolla ja johtamisen toimintakulttuurissa
- 3) TED -henkilöressurssien ja toimintarahoituksen varmistaminen

Alueellisella tasolla kehittämisen kohteet:

- 1) Hyvinvointiryhmien tehtävistä kirjalliset määräykset vasta 11/23 kunnassa (1/24:stä ei vielä ole poikkitoiminnallista hyvinvointiryhmää). Näkyy hyvinvointiryhmien työskentelyssä.
- 2) Hyvinvointikoordinaattoreiden tehtävät ja työaika sopimatta kirjallisesti 15/24 kunnassa
- 3) Vasta 7/24 kunnassa eri toimialojen esimiestaso on hyvin tietoinen hyvinvointikertomuksen painopisteistä, mikä näkyy niiden viennissä toimialojen talous- ja toimintasuunnitteluprosessiin

Toimintakertomuksen ovat tuottaneet yhteistyössä ylihoitaja/TED koordinaattori Tiina Kortteisto, koordinoitipäällikkö Auli Pölönen ja ylilääkäri Maarit Varjonen-Toivonen

Pohjois-Karjalan keskussairaala

Vuonna 2015 Pohjois-Karjalan keskussairaalassa Perusterveydenhuollon yksikkö koordinoi terveyden edistämistyön eteenpäin viemistä ja teki kiinteästi yhteistyötä sairaalan muiden yksiköiden ja alueen terveystieteiden ja kuntien kanssa. Vuonna 2015 keskeisimpiä toimintoja olivat TERVIS –hanke, alueellinen kaatumisen ehkäisyn kehittäminen sekä hoidon laadun tutkiminen ja kehittäminen. Keskussairaala koordinoi myös alueellisen ravitsemustyöryhmän toimintaa ja on viime vuosina aktiivisesti kehittänyt ja jalkauttanut lihaviiden lasten ja ylipainoisten odottavien äitien hoitoketjuja. Perusterveydenhuollon yksikkö on ollut aktiivisesti mukana myös Maakuntaliiton hyvinvointistrategiatyössä erityisesti kehittämässä hyvinvointisuunnitelman seurantaindikaattoreita ja arvioimassa hyvinvointisuunnitelman toimeenpanoa. Lisäksi SiunSote valmisteluun on liittynyt paljon terveyden edistämiseen liittyviä näkökohtia.

1. Toiminta Pohjois-Karjalassa

TERVIS –hanke

TERVIS –hanke on ollut Itä-Suomen maakuntien yhteishanke, jossa on pyritty kehittämään terveyden edistämisen toimintaa terveydenhuollossa ja kuntien muussa toiminnassa. Hanke päättyi lokakuussa 2015. Pohjois-Karjalassa hanketta koordinoi Pohjois-Karjalan keskussairaalan Perusterveydenhuollon yksikkö. Hankkeeseen osallistui kahta kuntaa lukuun ottamatta kaikki Pohjois-Karjalan kunnat ja terveyskeskukset. Hankkeessa pyrittiin kehittämään ennaltaehkäisevää toimintaa erityisesti terveydenhuollon ja kunnan muiden toimijoiden yhteistyönä. Kukin osallistuva kunta sai itse vaikuttaa siihen, mitä kunnassa lähdettiin kehittämään. Kuntien kehittämisen painoalueet nousivat valtuuston hyväksymistä hyvinvointikertomuksista.

Keskeiset tavoitteet ja painoalueet Pohjois-Karjalassa:

1. Monitoimijainen yhteistyö on suunniteltua alueella ja kunnissa
2. Ammattilaiset käyttävät tehokkaita ja vaikuttavaksi todettuja terveyden edistämisen menetelmiä
(TE -osaaminen ja voimavarat vahvistuvat alueellisesti)
3. Kuntalaisten osallisuus ja heidän mahdollisuutensa vaikuttaa omaan, läheisten ja yhteisön hyvinvointiin kasvaa

Päätulokset:

1. Hyvinvointijohtaminen on saatu kiinteämmäksi osaksi kuntajohtamista. Ymmärrys ja osaaminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen laaja-alaisuudesta sekä työvälisestä lisääntyi (EVA –koulutus, hyvinvointikertomus –työpajat). Poikkihallinnollinen yhteistyö kehittyi.
2. Ammattilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamista vahvistettiin alueellisin menetelmä-koulutuksin (Hyvinvointijohtaminen, Neuvokas perhe, Verkkopuntari, Motivoiva haastattelu, Sapere) ja verkostotuella. Menetelmien käyttöönottoa vahvistettiin vahvistus- koulutuksilla ja verkostotapaamisilla. Lisäksi järjestettiin useita ehkäisevän päihdetyön koulutuksia ja seminaareja yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.
3. Terveyden edistäminen kansalaisyhteistyössä toteutui lukuisina yleisötapahtumina ja erilaisina kampanjoina, esimerkiksi Sempisavotta –kiertue P-K:n alueella.

Toimialojen rajat ylittävät työ- ja toimintakäytännöt ja järjestöyhteistyö

Hankkeessa kehitettiin sekä perusterveydenhuollon hallintorajat ylittäviä että kolmannen sektorin kanssa yhteistyössä toteutettavia toimintamalleja. Kunnissa kehitettiin toimintatapoja, joilla terveyden edistämisen ammattilaiset ja kolmannen

sektorin toimijat voivat tuoda asiantuntemustaan olemassa oleviin tapahtumiin ja rakenteisiin. Näin pyritään vastaamaan paremmin kansalaisten palvelutarpeisiin ja lisäämään eri väestöryhmien oma- ja itsehoitoa sekä osallisuutta lähiyhteisöihin. Kehitettyjä toimintamalleja on mahdollista hyödyntää muuttuvissa ja uusissa toimintaympäristöissä.

Terveyden edistämisen osaaminen ja voimavarat vahvistuvat alueellisesti

Kaikissa hankekunnissa poikkihallinnollista yhteistyötä tehtiin aktiivisesti järjestöjen, seurojen, kerhojen, seurakuntien, neuvostojen ja muiden hankkeiden kanssa. Muista yhteistyökumppaneista keskeisimpiä olivat Pohjois-Karjalan kansanterveyden keskus, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Karelia Ammattikorkeakoulu, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto.

Terveyttä edistäviä toimintoja kehitetään kansalaisyhteistyössä

Pohjois-Karjalan useissa kunnissa kehitettiin ja koordinoitiin kansalaisille matalan kynnyksen ohjaus- ja palveluratkaisuja. Kansalaisten valmiuksia sähköiseen asiointiin tuettiin internetpohjaisia ratkaisuja kehittämällä ja levittämällä niistä tietoa mm. Kiteellä ja Heinävedellä. Koko maakunnan alueelle kehitettiin Kansanterveyden keskuksen ja muiden toimijoiden kanssa sähköinen Semppi -terveyspiste. Semppi on kaikille avoin, maksuton terveyspiste, jossa on tutkittua tietoa terveydestä ja vinkkejä oman terveydentilan ja elämäntapojen arviointiin. www.semppi.fi sivut ovat osa terveyspisteitä ja sisältävät asiantuntijoiden tarkistamaa tietoa.

Alueellinen viestintä

Pohjois-Karjalassa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sai runsaasti palstatilaa eri tiedotusvälineissä uutisoimalla järjestetyistä TE -tapahtumista ja toiminnoista. Eryteisesti paikallislehdet olivat aktiivisia yhteistyökumppaneita. Alueellista viestintää vahvistettiin ottamalla kehittämisessä yhteiseen käyttöön Innokylä ja tehtyjä uusia toimintamalleja ja infolehtisiä on julkaistu kuntien nettisivuilla. Hankkeen yhteistä TERVIS-uutiskirjettä välitettiin alueella laajalle verkostolle mm. kuntien viranhaltijoille.

Alueellinen kaatumisten ehkäisyn kehittäminen

Perustettu alueellinen kaatumisten ehkäisyn työryhmä (PK –AKE). Työryhmän tehtävänä on saada käyttöön kaatumisten ennaltaehkäisyn ja kaatumisten vaaratekijöiden kartoittamisen työkalut ja toimintatavat. Työryhmä laatii THL:n IKINÄ –toimintamallin ja kaatumisvaaran arviointityökalujen sekä kirjaamisen soveltumisen arvioinnin ja käyttöönoton suunnitelman P-K:n alueella. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta kaatumisten ehkäisystä ja edistää kaatumisten ehkäisyä vakiinnuttamalla kaatumisriskin arviointityökalujen käyttöä ja kehittää ja jalkauttaa yhtenäiset tavat havaita ja puuttua arjen kaatumisriskeihin.

Tavoitteena on monitoimijaisen verkoston luominen ja moniammatillisen yhteistyön kehittäminen sekä toimijoiden sitouttaminen jo olevissa rakenteissa. Jatkossa kolmas sektori ja oppilaitokset sitoutetaan mukaan toimintaan.

Hoidon laadun tutkimus ja kehittäminen

Pohjois-Karjalan maakunnassa on ainutlaatuinen mahdollisuus hyödyntää alueellista sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhuollon kattavaa potilastietojärjestelmää hoidon laadun arviointiin. Perusterveydenhuollon yksikkö vetää tutkijaryhmää, joka on hyödyntänyt tietoaineistoja tyyppin 2 diabeteksen, tyyppin 1 diabeteksen ja koronaaritautipotilaiden hoidon laadun arviointiin. Syksyllä 2015 järjestettiin Joensuussa valtakunnallinen tutkimus- ja kehittämisseminaari, jossa tarkasteltiin terveydenhuollon tietovarantojen hyödyntämismahdollisuuksia laadun tutkimuksessa ja kehittämisessä. Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirin alueen tutkimustuloksia on hyödynnetty alueellisessa valtimotautien hoidon ammattilaisten verkostossa hoidon laadun kehittämiseen. Syksyllä käynnistettiin valtimotautien hoidon ammattilaisten työpajatoiminta, jossa tutkimustulosten pohjalta kehitetään yhteisiä toimivia prosesseja hoidon laadun parantamiseksi.

2. Yhteistyötahot

Yhteistyö alueen eri toimijoiden kanssa on ollut toimivaa ja antoisaa. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat kaikki alueen kunnat, maakuntaliitto, yliopisto, muut koulutusorganisaatiot ja järjestöt sekä alueellisista ja valtakunnallisista toimijoista AVI ja THL. TERVIS –hankkeessa yhteistyötä on tehty erityisen laajasti kuntien eri hallinnonalojen ja myös järjestötoimijoiden kanssa. Järjestötoimijoista keskeisiä ovat olleet mm. Pohjois-Karjalan kansanterveyden keskus, Pohjois-Karjalan Martat, Pohjois-Karjalan Liikunta (POKALI), Mannerheimin lastensuojeluliitto, Suomen punainen risti, Tehy, Super, Liekku ry, Miessakit ry, Pohjois-Karjalan ensikoti, lukuisat urheiluseurat, hankkeet ja seurakunnat.

3. Viestintä

Viestintä on liittynyt erityisesti hanke-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Esimerkiksi TERVIS –hankkeessa ulostuloja oli vuonna 2015 n. 40. Lisäksi alueen media on aktiivisesti hyödyntänyt keskussairaalan asiantuntijoita ajankohtaisessa terveyden edistämiseen liittyvässä uutisoinnissa ja mediaa on tähän myös aktiivisesti kannustettu.

4. Terveyden edistäminen strategisessa suunnittelussa ja toimintakertomuksissa

Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän strategiassa vuosille 2014-2018 on terveyden edistäminen nostettu tärkeäksi myös erikoissairaanhoidossa huomioitavaksi asiaksi. Strategiassa yhtenä päämääränä on tarjota hoitoa ja ohjausta, joka edistää potilaiden terveyttä, toimintakykyä ja elämänlaatua. Strategiassa korostetaan toimivia hoitoketjuja ja myös verkkopalvelujen kehittämistä tukemaan ammattilaisen ja potilaan hyvää vuorovaikutusta.

5. Tärkeimmät saavutukset ja kehittämisen kohteet

Tärkeimmät saavutukset

1. TERVIS –hanke onnistui erinomaisesti ja synnytti kunnissa ja terveydenhuollon organisaatioissa paljon uudenlaisia toimintamuotoja ja yhteistyötä sekä kuntien sisällä että kuntien välillä.
2. Maakunnallinen kaatumisten ehkäisyyn kehittämistyö on saatu hyvin alkuun.
3. Pohjois-Karjalassa on käytettävissä tietoa keskeisten kansantautien hoidon laadusta ja tietoa on pystytty hyödyntämään toiminnan kehittämisessä.

Kehittämisen kohteet

1. Aktiivisen terveyden edistämistoiminnan joustava siirtyminen SiunSote – organisaatioon ja uusien toimintamallien kehittäminen sote-kunta yhteistyöhön
2. Päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn liittyvä toiminta
3. Lihavuuden ehkäisyyn liittyvän toiminnan tehostaminen

Pohjois-Pohjanmaa sairaanhoitopiiri

Tiivistelmä

PPSHP:n sairaaloiden terveyden edistämisyötä ohjaa kuntayhtymässä hyväksytty terveyden edistämisen toimintasuunnitelma. Suunnitelma sisältää linjauksia terveyden edistämisen viestinnän toimeenpanoon, potilaiden terveyteen vaikuttajien tekijöiden kartoittamiseen ja kirjaamiseen, henkilöstön täydennyskoulutukseen sekä sairaalan terveyden edistämistyön sisältöön ja toimintamalleihin. Elokuussa 2015 kuntayhtymän johtoryhmässä sovittiin PPSHP:n strategisista päämääristä johdetut terveyden edistämisen mittarit, tavoitteet ja vastuutahot vuodelle 2016.

Alueellista terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yhteistyötä jatkettiin PPSHP:n jäsenkuntien terveydenhuollon järjestämissuunnitelman ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointiohjelman toiminnallisten linjausten mukaan. Alueellisen toimijaverkoston yhteiset hyvät käytännöt ovat: Pakka-toimintamalli eli paikallinen alkoholipolitiikka, aikuisten videovälitteinen painonhallinnan ryhmäohjausmalli, Lapset puheeksi kaksiportainen työmenetelmä lapsen kehityksen tueksi sekä aikuisten terveystuokkimalli ja toimintamalli sydänmerkkiaterian käyttönottamiseksi kuntien joukkoruokailussa. Hyvinvointiyhteistyössä korostuivat lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen sekä yhteisesti sovittujen hyvien käytäntöjen maakunnallinen levittäminen ja juurruttaminen toimintaan.

Toimintasisällön laatu

Elokuussa 2015 PPSHP:n kuntayhtymän johtoryhmässä sovittiin sairaaloiden terveyden edistämisen mittarit, tavoitteet, seuranta ja vastuutahot vuodelle 2016 (liite1). Terveyden edistämistyön mitareita on yhteensä 15. Mittarit jäsenyivät PPSHP:n strategisten päämäärien mukaan seuraavasti:

Hoito on potilaslähtöistä

Terveyteen vaikuttavien tekijöiden arviointi, neuvonta ja ohjaus ovat osa potilaan hoitoprosessia.

Yhteistyöllä ja kumppanuuksilla tehoa, laatua ja vaikuttavuutta

PPSHP:n jäsenkuntien terveydenhuollon järjestämissuunnitelman mukaisesti levitetään alueen kuntiin Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointiohjelman mukaisia terveyden edistämisen hyviä käytäntöjä. PPSHP:n perusterveydenhuollon yksiköllä on Aikuisten painonhallinnan ryhmäohjausmallin ja lapset puheeksi – toimintakokonaisuuden koordinaatio- ja vetovastuu.

Korkeatasoista tutkimus-, kehitys- ja koulutustoimintaa

Panostetaan terveyden edistämisen tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Tietojärjestelmät ja teknologia tukevat tulevaisuuden osaamista

Terveyteen vaikuttavat tekijät kirjataan rakenteisesti ESKO-potilastietojärjestelmään KANTA-arkiston mukaisesti.

Vetovoimainen työpaikka ja osaava henkilöstö

Duodecimin verkkokurssi Motivoiva keskustelusta markkinoidaan potilastyötä tekeväille henkilökunnalle osana henkilökunnan terveyden edistämisen osaamisen kehittämistä. Lisäksi markkinoidaan henkilökunnan sähköistä terveystarkastusta osana PPSHP:n työhyvinvointipalvelujen toimintaa.

Yhteistyötahot

PPSHP:n jäsenkunnat ja sote-kuntayhtymät

PPSHP:n jäsenkuntien terveydenhuollon järjestämissuunnitelma 2013 linjaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen alueellisen yhteistyön periaatteet, päämäärät ja painopisteet sekä alueen toimijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tueksi sovitut yhteiset toimintamallit. PPSHP:n terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaa valmisteleva työryhmä kokosi syksyllä 2015 tilanearvion kunkin toimintamallin osalta ja laati kuntakohtaisen karttakuvion toimintamallien käyttöönotosta (liite 2). Vuonna 2015 PPSHP vastasi Lapset puheeksi –toimintakokonaisuuden ja aikuisten videovälitteisen painonhallinnan ryhmäohjauksen koordinaatiosta.

Lapset puheeksi –toimintakokonaisuus Pohjois-Pohjanmaalla. Lapset puheeksi -menetelmäkouluttajien koulutusta jatkui, ja vuonna 2015 Pohjois-Pohjanmaan kunnilla ja kuntayhtymillä oli noin 200 menetelmäkouluttajaa, jotka ovat kouluttaneet yli 2 000 menetelmäosaajaa kuntien eri palvelusektoreille. Vuoden 2015 lopussa noin 4000 perheen kanssa oli käytetty uudistunutta toimintamallia lapsiperheiden palveluissa.

Alueen kunnissa ja kuntayhtymissä aloitettiin myös lapsi- ja perhepalveluiden palveluprosessien kehittäminen ja poikkitoiminnallisen palveluohjausmallin rakentaminen. Maakunnallinen lapset puheeksi -seuranta- ja arviointiryhmä järjestäytyi syksyllä 2015. Alueen toimijoista ja PPSHP:n edusjaista koostuvan ryhmän tehtävänä on mm. sopia toimintakokonaisuuden yhteisistä mittareista ja kahdensuuntaisesta tiedontuotantojärjestelmästä.

Aikuisten videovälitteinen painonhallinta ja laihdutusryhmätoiminta. Pohjois-Pohjanmaalle luotiin terveyskeskusten ja PPSHP:n yhteistyönä yhtenäinen kirjaamiskäytäntö aikuisten painonhallinnan ryhmäohjaustoimintaan sekä raportointiratkaisu toiminnan seurantaan ja arviointiin. Vuonna 2015 PPSHP:n terveyskeskuksissa järjestettiin yhteensä 17 ryhmää, joista seitsemän oli videoryhmää ja kymmenen lähiryhmää. Tietojärjestelmästä saatujen tulosten mukaan 80 % ryhmäohjaukseen osallistuneista onnistui painonhallinnassa. Merkittävän tuloksen painon pudotuksessa saavutti 17 - 50 % osallistujista, onnistuneiden määrä vaihteli ryhmittäin.

Vuonna 2015 terveyden edistämisen ajankohtaisseminaarin aiheena oli aikuisten lihavuuden hoito. Painonhallintaryhmäohjaajille järjestettiin myös työpaja ryhmäohjauksikäytännöistä.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto koordinoi Pohjois-Pohjanmaan kuntien paikallisen alkoholipolitiikan toimeenpanoa. Pakka-toimintamallissa on keskeistä päihteiden saatavuuden sääntely kunnan eri toimijoiden yhteistyöllä. Tavoitteena on nuorten ja aikuisten alkoholin käytön, tupakoinnin ja ongelmia aiheuttavan pelaamisen haittojen vähentäminen. Vuonna 2015 Pakka -toimintaa toteutti puolet Pohjois-Pohjanmaan kunnista.

Pohjois-Pohjanmaan liikunta ja urheilu (PoPLi)

Terveysliikunnan toimintamallista tiedotettiin vuonna 2015 alueen kuntien hyvinvointiryhmiä. Samalla kerrottiin liikunnan palveluketjuista sekä liikuntaneuvonnan käynnistämisessä ja kehittämisessä. Tilaisuuksissa esiteltiin myös jo toimivia alueellisia liikuntaneuvonnan malleja sekä pohdittiin alueellista koordinaatiota ja käytännön toimien jatkamista Pohjois-Pohjanmaalla.

Pohjois-Pohjanmaan Sydänpiiri

Yhteistyössä PPSHP:n, PoPLi:n ja maakuntaliiton kanssa järjestetyllä kuntakierroksella kuntien hyvinvointijohtoryhmille esiteltiin toimenpiteet ja kustannukset Sydänmerkki-aterioiden käyttöönottamiseksi kunnan ruokapalvelussa. Tavoite on, että Sydänmerkki-ateria on tarjolla Pohjois-Pohjanmaan kouluissa, päiväkodeissa ja julkisten laitosten henkilöstöruokaloissa. Ruokapalvelutuottajat noudattavat sydänmerkkikriteeristöä reseptiikassa ja hankinnoissa sekä palvelujen

kilpailutuksessa. Vuonna 2015 alueen ruokapalveluhenkilöstölle järjestettiin sydänmerkkikoulutusta ja asiantuntijatuki sydänmerkin käyttöönottamiseksi.

Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot ry STESO
PPSHP:terveyden edistämisen koordinaattori ja asiantuntijalääkäri osallistuivat Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot ry:n kansalliseen terveyden edistämisen verkostotyöhön.

Pohjois-Pohjanmaan liitto

PPSHP:n terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yhteistyötä jatkettiin maakunnallisen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointiohjelma 2017 toiminnallisten linjausten mukaan. Hyvinvointiohjelman kumppanuuksien tuloksena syntynyt Muutos Nyt –yhteistyö jatkui. Maakunnan eri alueet ja toimijat tukevat kuntalaisten hyvinvointia yhdessä kehitettyjen rakenteiden, toimintamallien ja hyvien käytäntöjen avulla.

Viestintä

PPSHP osallistuu maakunnallisessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen viestintäverkoston toimintaan. Verkosto toimitti vuonna 2015 kaksi hyvinvoinnin sähköistä uutiskirjettä, joiden levikki on noin 2000. Lisäksi terveyden edistämisestä kirjoitettiin Sanomalehti Kalevan Muutos nyt, puhetta hyvinvoinnista -blogiin.

Sairaalan sisäisen terveyden edistämisen viestinnälle laadittiin toimeenpanosuunnitelma 2015-2016. Painopisteenä viestinnässä vuonna 2015 oli potilaiden savuttomuuden edistäminen. Viestinnän toimeenpanoa varten laadittiin esittelymateriaali, jota terveyden edistämisen työryhmän jäsenet esittelivät omien tulosalueittensa johtoryhmissä ja henkilökunnan kokouksissa.

Potilaiden tupakoinnin lopettamisen opasmateriaalina päätettiin käyttää Hengitysliiton julkaisemaa, Tänään on oikea päivä -opasta. Leikkaukseen meneville potilaille laadittiin tupakoimattomana leikkaukseen –potilasohje.

Terveyden edistämisen osaamisen kehittäminen

PPSHP:n terveyden edistämisen täydennyskoulutus pohjautuu koulutussuunnitelmaan. Syksyllä 2015 käynnistettiin terveyden edistämisen puheeksi ottamisen ja motivoivan keskustelun koulutuspilotti, joka toteutettiin yhteistyössä Raahen hyvinvointikuntayhtymän kanssa. Raahen hyvinvointikuntayhtymän henkilökunnasta osa suoritti Duodecimin Motivoiva keskustelu –verkkokurssin, joka tukee tupakoinnin lopettamisen puheeksi ottoa ja lyhytinterventiota. Vaihtoehtona verkkokurssille oli kahden tunnin mittainen samoja teemoja sisältävä lähiopetus. Vuonna 2015 motivoivan keskustelun verkkokurssin suoritti 312 henkilöä ja lähiopetukseen osallistui 71 henkilöä kahdella eri koulutuskerralla. Palaute koulutuksesta oli keskitasoa (3,3 / 5).

Raahen pilotista saadut kokemukset hyödynnetään OYS:n potilastyöhön osallistuvan henkilökunnan osaamisen kehittämisessä. Motivoiva keskustelu –verkkokurssi sovittiin yhdeksi PPSHP:n TERE-mittariksi vuodelle 2016. Vuonna 2015 PPSHP:ssä otettiin käyttöön uusi työyhteisölähtöinen henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Osaamisen kehittämisen eri vaiheet rytmittyvät ajallisesti toiminnan ja talouden vuosisuunnitteluun. Henkilöstön osaamistarpeiden tunnistaminen tehdään helmikuun loppuun mennessä. Tarkoituksena on, että tunnistaessaan henkilöstön motivoivan keskustelun osaamisessa kehittämistarpeen, vastuuyksiköt kirjaavat sen yksikön HOKS:aan.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri

Pohjois-Savon sekä Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirien alueella toimi lokakuun 2015 loppuun asti Kaste-hanke nimeltään Terveempi Itä-Suomi (TERVIS). Se oli luonteeltaan monialainen terveyden edistämisen hanke. Sen yksi päähaara oli ammattilaisten terveyden edistämistaitojen päivittäminen ajan tasalle: uusia menetelmiä keskeisimpien kansantautien tai niiden vaaratekijöiden hallintaan, lähestymistapoja, motivoivan haastattelun taitoja. Näitä on suunnattu tosiaan pääasiassa perusterveydenhuollon ao. ammattilaisille, mutta myös KYS:n väki ja työterveyshuollon väki täältä on ollut ainakin kutsuttuna.

KYS:n puolelta hallitsevana toimintalinjana on edelleen sairaalan savuttomuuden edistäminen. Johtava lääkäri on juuri nimennyt työryhmän edistämään savuttomuutta ja myös tupakoinnin lopettamisen menettelyjen käyttöä, kohteena varmaankin sekä henkilökunta itse sekä välillisesti myös potilaat.

Potilaille on vuoden 2015 aikana lähetetty elektiivisiin toimenpiteisiin tullessa rutiinisti kirje, jossa ehdotetaan, että tällainen sairaalahoitajakso olisi hyvä tilaisuus tupakoinnin lopettamiseen. Samalla kerrotaan, että saatavilla on nikotiinikorvaustuotteita osastohoidon aikana.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä

1. Toiminnan sisällön laatu

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymässä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä vastaa johtoryhmä. Kuntayhtymän toiminnan strategisina päämäärinä ovat mm. Lasten ja nuorten hyvinvointi sekä Hyvinvointia ja terveyttä edistävät asiakasprosessit. Kuntayhtymään on nimetty terveyden edistämisen työryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa hyvinvointikuntayhtymän osalta alueen väestön ja erityisesti asiakkaiden ja heidän läheistensä, työntekijöiden ja työympäristön terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä tukemalla kuntakohtaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

Terveyden edistämisen työryhmästä on edustus seutukunnallisessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmässä, jonka tehtävänä on koordinoida Raahen seutukunnan alueella tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Johtoryhmä laatii valtuustokausittain seutukunnallisen hyvinvointikertomuksen ja sen pohjalta vuosittain tarkennetun suunnitelman. Suunnitelmat hyväksytään hyvinvointikuntayhtymän talousarvion yhteydessä ja toteutumisen arvioinnit tilipäätöksen yhteydessä kuntayhtymän hallituksessa ja jäsenkuntien valtuustoissa. Kuntayhtymään laaditaan vuosittain terveyden edistämisen toimintasuunnitelma, jonka tavoitteet ovat linjassa seutukunnallisen hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman tavoitteiden kanssa. Vuoden 2015 suunnitelmassa oli sovittu alla mainitut painopistealueet ja terveyden edistämistoiminta eteni niiden osalta seuraavasti:

1) Lasten, nuorten ja perheiden varhainen tukeminen

Seutukunnan alueella jatkettiin Toimiva lapsi ja perhe -työmenetelmän juurruttamista laajasti lasten ja perheiden palveluihin. Työmenetelmän tavoitteena on tukea varhaisessa vaiheessa lapsia ja nuoria heidän normaalissa kasvu- ja kehitysympäristössään - kotona, koulussa ja varhaiskasvatuksessa.

Neuvolan ja perhetyön yhteistyötä kehitettiin Pohjois-Suomen Lasten Kaste –hankkeen myötä. Perheiden ongelmiin tartutaan neuvolan ja perhetyön yhteistyönä Lapset puheeksi –toimintamallin mukaisesti.

2) Nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden torjunta

Opiskelu- ja työterveyshuollon ulkopuolelle jääville nuorille ja aikuisille järjestettiin terveystarkastuksia, joiden tavoitteena oli terveyden edistäminen ja ylläpitäminen, sairauksien tunnistaminen ja niiden ehkäiseminen sekä ohjaaminen hoitoon että lääkinnälliseen, ammatilliseen tai sosiaaliseen kuntoutukseen. Aikuissosiaalityössä ja Työllisyyden kuntakokeiluhankkeessa kehitettiin kuntouttavaa työtoimintaa, jonka avulla pyritään vahvistamaan työttömän elämän- ja arjenhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä ja ehkäisemään syrjäytymistä.

3) Väestön ikääntymiseen varautuminen

Seutukunnallinen suunnitelma ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemiseksi vuoteen 2025 valmistui joulukuussa 2015 ja on kuntien valtuustojen hyväksyttävänä. Suunnitelman mukaisia toimenpiteitä on aloitettu tavoitteiden toteuttamiseksi.

NeuvoNurkka-palvelu tarjosi tietoa, ohjausta ja neuvontaa ikääntyvälle väestölle. Aikuisneuvolassa järjestettiin laaja-alainen terveystarkastus 65 vuotta täyttävälle. Ikäneuvolatoiminta yli 65-vuotiaille riskiryhmiin kuuluville otettiin käyttöön vuoden 2015 aikana ja ensimmäisenä kohderyhmänä olivat omaishoitajat. Fysioterapeutti teki Hyvinvointia edistävät kotikäynnit niiden 75-vuotiaiden luo, jotka eivät ole kotipalveluiden tai ikääntyneiden palveluiden piirissä.

4) Kuntalaisten oman vastuunoton ja yleisen kansalaisaktiivisuuden lisääminen

Kuntalaisten käytössä on sähköinen palvelukanava NettiRassi, jonka palveluina ovat suojatut viestit sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille, reseptien uudistamispyyntö, laboratoriotulosten katselu, ajanvaraus, hakemusten ja

lomakkeiden täyttö, kotimittausten ja terveystietojen kirjaamismahdollisuus sekä ajantasainen tieto hyvinvoinnista ja terveydestä. Vuonna 2015 NettiRassiin lisättiin uusina palveluina mm. Kela ja Kanta -linkit ja kuntalaisen omaan käyttöön tarkoitettua omaseurantapalvelua uudistettiin. Palveluun rekisteröityneitä oli vuoden lopussa 31% alueen täysi-ikäisestä väestöstä.

Yhdistysten ja järjestöjen kanssa jatkettiin yhteistyötä mm. asiantuntijavierailuilla ja kehittämällä vapaaehtoistoiminnan toimintamallia sekä suunnittelemalla järjestöjen harrastemessuja keväälle 2016.

5) Terveellisten elintapojen edistäminen

Savuton kuntayhtymä -toimintamallia vietiin eteenpäin järjestämällä henkilökunnalle Motivoiva keskustelu tupakoinnin lopettamisen tukena –koulutuksia yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Tupakointipaikat kartoitettiin ja asiakkaita sekä henkilökuntaa ohjeistetaan käyttämään vain merkittävät tupakointipaikkoja. PAKKA (Paikallinen alkoholipolitiikka) -toimintamallin käyttöönottoa jatkettiin.

Diabetesriskin seulontaa jatkettiin. Painonhallintaryhmiä, diabeteksen ehkäisyryhmiä ja diabetesryhmiä järjestettiin omana toimintana. Seutukunnallinen terveystoimintasuunnitelma laadittiin yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

Suun terveydenhuollossa toteutettiin Valtioneuvoston antaman asetuksen pohjalta odottavien perheiden, neuvolaikäisten ja koululaisten terveystoimintatiloja, määräraikaistarkastuksia ja yksilökohtaisia terveystoimintakäyntejä.

2. Yhteistyötahot

Kuntayhtymä on osallistunut Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot -verkoston toimintaan sekä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointiohjelman 2007- 2017 toteuttamiseen ja maakunnalliseen Muutos Nyt – yhteistyöhön. Jäsenkuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on kehitetty yhteistyötä paikallisesti.

3. Viestintä

Kuntayhtymään laadittiin vuonna 2014 viestintäsuunnitelma, jossa määritellyissä perusviesteissä ja viestinnän painopistealueissa korostetaan hyvinvointikuntayhtymän tukea kuntalaisten omaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Tärkeimpiä ulkoisen viestinnän keinoja ovat olleet kuntayhtymän internetsivut, sähköinen palvelukanava NettiRassi, eri yksiköiden ja toimintojen esitteet, tapahtumat ja yleisötilaisuudet, tiedotteet medialle sekä tiedotesivun julkaiseminen paikallislehdessä 4 kertaa vuodessa.

Sisäisen terveyden edistämiseen liittyvän täydennyskoulutuksen tavoitteena on ollut varmistaa NettiRassin ja Toimiva lapsi ja perhe -toimintamallin käytön osaaminen sekä asiakkaiden tupakoimattomuuden tukeminen kuntayhtymässä.

4. Edenneet asiat ja kehittämiskohteet

Vuoden 2015 aikana parhaiten edenneet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiat: Lapset puheeksi –työmenetelmän käyttöönotto, terveystoimintasuunnitelma, savuttomuus ja sähköinen palvelualue NettiRassi

Kehittämiskohteet: Pakka-toimintamallin käyttöönotto, kotikuntoutus, sähköisen palvelualueen kehittäminen edelleen

Satakunnan sairaanhoitopiiri

- Henkilöstön työhyvinvointiin panostetaan edelleen. Terveysliikuntaryhmiin osallistuminen työntekijöille on suurimmaksi osaksi maksutonta omalla ajalla.
- Terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen on huomioitu hoitoketjutyöskentelyssä. Alueellinen ja moniammatillinen kuntoutustyöryhmä on työskennellyt mm. potilaan parhaaksi.
- Savuton sairaala – auditointi suoritettiin lokakuussa, olemme edelleen hopeatasolla.
- Henkilöstöravintolassa toteutettiin teemapäiviä.
- Kaikilla SATSHP:n toimialueilla on tehty yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia edistäen
- Tupakasta vieroitus on kuulunut keuhkoyksikön toimintaan (yksilö- ja ryhmäohjaus)
- Terveyttä edistävät toimintatavat osa toimintatapaa (esim. Audit ollut käytössä, lapset puheeksi- toimintamallia juurrutettu pilottiosastojen kautta)

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Sairaanhoitopiirissä toimii Terveyden edistämisen työryhmä. Lisäksi toiminnassa vuonna 2015 oli Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueiden terveyden edistämistoimijat ryhmä. Terveyden edistämisen työryhmä toteutti savuton sairaala auditoinnin vuonna 2015. VSSHP oli hopeatasolla kansainvälisessä vertailussa kuten edellisenäkin vuonna. Tupakoimattomana leikkaukseen toimintamallia on valmisteltu yhteistyössä Turun kaupungin perusterveydenhuollon kanssa.

Sairaanhoitopiirissä toimi vuonna 2015 tupakkayhdyshenkilöverkosto, päihdeyhdyshenkilöverkosto sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden verkosto.

Varsinais-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelman yhtenä kärkiteemana on **syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten auttaminen kunnissa eri toimijoiden yhteistyönä**. VSSHP:n ja pilottikuntien (Raisio, Salo, Naantali Akseli -kunnat) yhteistyönä käynnistyi vuonna 2014 hanke, jossa suunnitellaan ja toteutetaan lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäisevä pilottikokeilu. Kehittämishankkeessa tiivistetään erityistason ja perustason työntekijöiden yhteistyötä. Hankkeessa kehitetään toimintamallia, jossa **erikoissairaanhoidon jalkautuva toimintatapa** tukee lasten ja nuorten syrjäytymisvaaran vähentämiseen tähtävää työskentelyä kunnissa.

Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot ry
Hälsofrämjande sjukhus och organisationer i Finland rf

Vuosille 2016–2020 on käynnistetty potilashoidon laadun- ja tutkimuksen kehittämishanke (STEPPI). Hankkeen tavoitteena on luoda tutkimuskirjallisuutteen perustuvat perushoidon minimikriteerit, joita voidaan soveltaa eri yksiköissä. Hanke toteutetaan yhdessä SATSHP:n, VSHP:n, Turun hyvinvointitoimialan, Turun AMK:n, Turun ammatti-instituutin, Turun yliopiston hoitotieteen laitoksen ja HUS:in kanssa.

Vuoden 2015 aikana kivunhoitokampanjalla on parannettu kivunhoidon laatua VSSHP:ssa. Vajaaravitsemuksen tunnistamista ja hoitoa on kehitetty ja VSSHP:ssä on aloitettu systemaattinen potilaiden vajaaravitsemusriskin seulonta sekä henkilökunnan koulutus.

Liite 1. Savuton sairaala –toiminta.

Sairaanhoidopiirit	Ottanut toimintamallin käyttöön		Suunnittelee toimintamallin käyttöön ottoa	
	Kyllä	Mistä vuodesta alkaen	Kyllä	Mistä vuodesta alkaen
H:gin ja Uudenmaan			kyllä	2016
Etelä-Karjalan			ei	ei päätöstä
Kymenlaakson			ei	ei päätöstä
HYKS erva				
Varsinais-Suomen			kyllä	kevät 2016
Satakunnan	kyllä, pilotti	2015		
Vaasan			kyllä	ei päätöstä
TYKS erva				
Pirkanmaan	kyllä, pilotti	2015–2016		
Etelä-Pohjanmaan	kyllä	2013		
Kanta-Hämeen	kyllä	2015		
Päijät-Hämeen	kyllä	2014		
TAYS erva				
Pohjois-Savon	kyllä	2013–2015		
Etelä-Savon			kyllä	2017
Itä-Savon	kyllä	2016		
Keski-Suomen			kyllä	2016
Pohjois-Karjalan			ei	ei päätöstä
KYS erva				
Pohjois-Pohjanmaan	kyllä, pilotti	2015		
Kainuun			kyllä	2017–2018
Keski-Pohjanmaan			ei	ei päätöstä
Lapin			kyllä	2016
Länsi-Pohjan	kyllä	2015		
OYS erva				